

V Praze dne 8. října 2019
č. j.: SPH 2647/2019

Rozhodnutí

Kanceláře prezidenta republiky – Odboru památkové péče

k záměru údržby a restaurování Kapitulní knihovny a tří polí chórového ochozu katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče, příslušná podle § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, vydává na základě § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, toto rozhodnutí:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 2647/2019 o rozhodnutí k záměru opravy a údržby interiéru katedrály sv. Víta v rozsahu Kapitulní knihovny a klenebních polí chórového ochozu před kaplí sv. Anny, arcibiskupskou (Pernštejnskou) a sv. Jana Křtitele. Součástí je také čištění soklových partií pilířů a kružbového zábradlí Thunovské kaple.

Kapitulní knihovna

Veřejnosti nepřístupný prostor Kapitulní knihovny je dlouhodobě poněkud zanedbán. V průběhu letošního roku pracovníci Metropolitní kapituly vyklidili prostor s ohledem na postupný program kultivace chrámových prostor.

Tato někdejší kapitulní síň, postavená Petrem Parléřem, byla upravena na Kapitulní knihovnu podle návrhu Kamila Hilberta v roce 1926. Měla sloužit k uložení vzácného kapitulního archivu. V prosinci téhož roku byla do prostoru umístěna elektrická kachlová kamna, která dodaly Elektrické podniky hl. města Prahy. Umělecký kovář Antonín Páv vyrobil okenní mříž kružbového okna zaskleného luxferprismaty firmou Křikava a spol. Pancéřové dveře ve vstupním portálku a klecovou mříž dodala firma a Koubar a Vinklát. Prostor byl vybaven barokními knihovními skříněmi, které byly původně umístěny v domě č. p. 63 (dnes č. p. 63/9 součást Kolovratského paláce) na Hradčanském náměstí. Skříně bylo nutné pro prostor upravit, což provedla firma Strnad a Vaníček. Metropolitní kapitula má záměr soubor skříní přesunout zpět a po jejich restaurování knihovnu navrátit na původní místo. Prostor Kapitulní knihovny je již vyklizen.

Na východní stěně, v jižním klenebním poli, jsou malované erby arcibiskupa Zbyňka Berky (z Dubé a Lipé) a znak Metropolitní kapituly z roku 1593 doplněné vejcovcem, palmetami, nápisovými kartušemi a dalšími fragmenty členění malířské výzdoby.

Součástí této údržby bude i čištění kružbového zábradlí Thunovské kaple (před Kapitulní knihovnou). Podléhá jednak běžnému znečištění turistickým provozem, ale zvláště potom pravá část (západní) je značně znečištěná parafínem z obětních svící, které zde byly v minulosti umístěny na stojanu.

Chórový ochoz

Předmětem restaurování bude také trojice klenebních polí chórového ochozu před kaplí sv. Anny, arcibiskupskou (Pernštejnskou) a sv. Jana Křtitele. Čištěno bude gotické pískovcové zdivo v rozsahu lešení a předpokládáme vyčištění kleneb, injektáže trhlin a celkové sladění štukových povrchů ve vápenných lazurách. Stav kleneb chórového ochozu bylo možné detailně prozkoumat díky značnému přesvícení v rámci nedávného koncertu v katedrále.

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče žádost posoudil z hlediska zájmů státní památkové péče na ochraně Pražského hradu, který je, včetně jeho areálu, nařízením vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, prohlášen za národní kulturní památku, a stanoví:

Předložený záměr pravidelné údržby a restaurování architektury interiéru katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha je přípustný za dodržení následujících podmínek:

Zásah, který je třeba typologicky považovat za restaurování architektury, bude prováděn pod přímým dozorem restaurátorů, kteří jsou držiteli příslušných restaurátorských licencí Ministerstva kultury České republiky, na základě schválených restaurátorských záměrů, které předloží s dostatečným předstihem Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky.

Restaurování kamenných nepolychromovaných profilací, prvků architektonického členění, povrchů a kvádrového zdiva bude provádět restaurátor, který je držitelem licence pro restaurování nepolychromovaného kamene (např. ve znění povolení MK ČR: „restaurování nepolychromovaných nefigurálních uměleckořemeslných děl z kamene“).

Restaurování sochařské výzdoby (např. gotické konzoly) bude provádět držitel odpovídající restaurátorské licence pro restaurování sochařských děl (např. ve znění povolení MK ČR: „restaurovat nepolychromovaná sochařská umělecká díla v kameni“).

Malované erby z 16. století bude restaurovat restaurátor s licencí MK ČR pro restaurování malířských uměleckých děl - nástěnných maleb a polychromie na uměleckých dílech.

Restaurování štukových polí kleneb proběhne pod vedení restaurátora, držitele licence MK ČR v oboru restaurování štukatérských prací (např. restaurování štuků, historických omítek apod.).

Kovářské a zámečnické práce jsou vysoké uměleckořemeslné kvality, navržené Kamilem Hilbertem. K jejich opravě a obnově povrchových úprav je třeba restaurátorské

licence MK ČR pro restaurování uměleckořemeslných děl z obecných kovů (tedy umělecký kovář a zámečník).

Elektrická kachlová kamna (resp. poškozené glazury kachlů) opraví restaurátor, držitel licence MK ČR v rozsahu restaurování uměleckořemeslných děl z keramiky - kachlových kamen. Součástí opravy bude revize a případná výměna elektroinstalace a úprava ovládání provozu kamen. Tato část záměru je patrně řešena v předstihu, může být řešena samostatně.

Revizi a čištění vitráží v kružbě východního okna Kapitulní knihovny provede tým restaurátora držitele povolení MK ČR pro restaurování uměleckořemeslných vitráží.

Vzhledem k přísným požadavkům na kvalitu restaurátorského zásahu v katedrále sv. Víta, která je úzce spojená s odborností a zkušenosti zhotovitele se domníváme, že jediným rozhodujícím kritériem výběrového řízení nemůže být pouze cena, ale měla by zahrnovat další podmínky. Minimálně by součástí hodnocení mělo být posouzení kvalifikace a odpovídajících referencí.

Obecné podmínky realizace:

Lešení

Lešení bude z nekorodujícího materiálu. Bude založeno s maximálním ohledem na dlažbu, stavbu a zároveň tak, aby poskytovalo pracovníkům dostatečný prostor pro práci. Rozneseno na kvalitní dřevo (fošny) podložené silnou geotextilií. Smí být kotveno pouze do spár v kamenném zdivu (a to nejlépe do jejich křížení), přičemž nesmí dojít k žádnému poškození kvádrů. Kotvy nebudou v žádném případě umísťovány do subtilních profilací. Celá stavba i demontáž lešení a veškerá další manipulace s materiálem bude prováděna s maximální ohleduplností, vylučující riziko poškození povrchů, kamenných součástí a plastických detailů stavby. Hlavní dodavatel je povinen proškolit firmu, která bude stavbu lešení provádět (musí mít bezpodmínečně zkušenosti s obdobnou složitou stavbou). Proškolení bude stvrzeno zápisem za přítomnosti technického dozoru Správy Pražského hradu.

Vstupní prohlídka před zpracováním finálních restaurátorských záměrů

Po postavení lešení v dotčené partii katedrály provedou odpovědní restaurátoři společně s dozorem investora Odboru nemovitého majetku Správy Pražského hradu a zástupci Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky podrobnou prohlídku. Při ní budou evidovány a označeny všechny závady (trhliny a jiné poruchy, posuny, zvětralá nebo jinak narušená místa, chybějící či poškozené detaily apod.). Na místě bude dohodnut způsob opravy a konkrétní technologický postup, případně nutné konzultace se specialisty. V případě zjištění závažnějších poruch, které ovšem při průzkumu nebyly detekovány, bude k jejich posouzení přizván statik - specialista na historické konstrukce.

Čištění povrchů

Před zahájením mokrých technologických procesů budou nejprve odstraněny výluhy, uvolněné nečistoty či krusty (budou-li shledány). Povrchy budou komplexně zbaveny prachových částic, pavučin apod. vysátím za pomoci vysavače a měkkých kartáčkových hubic. Kartáčky musí být nové, aby nedošlo k poškození povrchů. Opatrně budou odstraněny případné nesoudržné partie, které jsou buď nekonzervovatelné, nebo pocházejí z mladších úprav.

Doporučujeme očištění suchým kartáčem a odsátí včetně všech zcela uvolněných částí vysavačem. Teprve potom bude celý povrch zdiva šetrně omyt čistou vodou a především parním čističem (ideálně teplou vodou v kombinaci s párou). Lze používat vhodné detergenty (kamenická mýdla (nejlepší je mýdlo s jelenem), saponáty apod.). Povrch musí být dokonale vymyt a zbaven všech depozitů použitých prostředků. Přebytná voda při čištění vodou a párou musí být důsledně odsávána houbami. Ochránit je třeba všechny povrchy, které by mohla voda kontaminovat či poškodit (zvláštní ohled je třeba brát na malby).

Pro naměkčení krust i pro případné povrchové odsolení je vhodné použití buničninových obkladů, s použitím destilované vody (např. Arbocel BC200, buničina musí být vždy bez obsahu chemických látek – např. protipožárních, nejvhodnější je potom lékařská). Používat lze mýdlovou, čpavkovou, octovou vodu či vodný roztok hydrogenuhličitanu amonného, ale je třeba dodržovat technologické postupy a obecně spíše nižší koncentraci účinných látek. Pro ztmavlé plochy pískovcových kvádrů se osvědčilo právě použití buničiny a vodný roztok hydrogenuhličitanu amonného (např. fa. Dorapis). Ideální je pokrytí větší plochy zdiva najednou a případně ještě zakrytí mikrotenovou folií – na prodloužení účinné doby působení. Následně je třeba plochu velice pečlivě umýt vodou a zbavit ji pozůstatků hydrogenuhličitanu amonného. To je možné kombinovat s ostatními postupy i mechanickým čištěním naměkčených krust. Zábál s buničinou bude třeba bezpochyby několikrát opakovat. Zpravidla dobrého výsledku lze dosáhnout po třech cyklech zábalů. Vždy budou provedeny testy před plošným použitím. Postup je třeba přizpůsobit stavu zdiva a správnému technologickému postupu. Samozřejmě vhodným způsobem je i namíchání mýdlové emulze s výše uvedenými příměsemi. Zvolený finální postup se odvine od provedených zkoušek.

Čištění povrchu kamene bude prováděno také mechanickou cestou (povrch bude čištěn měkkými kartáči; krusty budou odstraňovány brusnými kamenickými houbičkami, brusným rounem, skalpelem atd.), avšak šetrně, bez zásahu do vlastního povrchu kamene. Mechanické čištění musí být kombinováno s mokrou cestou (v podstatě broušení pod vodou – což zamezuje příliš invazivnímu zásahu). Neprodyšné krusty budou jemně mechanicky odstraněny, ale pouze tak, aby nebyl porušen originální povrch kamene. Zvláštní ohled, především při odstraňování krust, bude brán na stopy originálního opracování.

Pro mramorovou podlahu Kapitulní knihovny předpokládáme použití obvyklého postupu i s využitím strojního mytí. To bude provedeno po dokončení restaurování stěn a klenby. Postup bude upřesněn, ale předpokládáme opatrný citlivý přístup, bez hrubšího přebroušování. Ve finále bude podlaha vyleštěna a zakonzervována vhodným prostředkem na bázi vosků.

Specifickým problémem je čištění kružbového zábradlí Thunovské kaple (před Kapitulní knihovnou). Podléhá jednak běžnému znečištění turistickým provozem, ale zvláště potom pravá část (západní) je značně znečištěná parafinem z obětních svící, které zde byly na stojanu v minulosti umístěny. Odstranění parafinu bude vyžadovat poněkud složitější systém obkladů buď s rozpouštědlovým systémem, nebo s odsáváním za tepla. Postup bude třeba odzkoušet na vzorcích.

Kamenické práce

Vzhledem k typologii zásahu, nepředpokládáme zásadní poruchy pískovcových kvádrů a prvků. V některých případech mohou být provedeny jen lokální drobnější kamenické

doplňky. Ty lze provést přesnou vložkou, vlepáním na epoxidové lepidlo (např. Akemi). Podmínkou je minimalizace kontaktního spoje. Také lze kombinovat lokální tmelové a kamenické doplňky. Nový pískovec bude vždy opracován ručně (minimálně ručně finalizován – jde o kvalitu povrchu; ručně opracovaný je odolnější než řezaný, a to i v případě tvrdých pískovců).

Po očištění povrchu budou vyspraveny trhliny a další poruchy v kameni a klenbách (omítkové povrchy). V případě zjištění závažnějších poruch bude k jejich posouzení přizván statik - specialista na historické konstrukce, který navrhne způsob opravy. Zvětralý pískovec bude zpevněn napouštěním schválenými prostředky na organokřemičité bázi.

Zpevňování narušeného kamene

Pro zpevňování případně narušeného kamene budou používány organokřemičité přípravky. K vytvoření křemičitého gelu dochází uvnitř pórového systému reakcí s vlhkostí, obsaženou v materiálu, póry zůstávají volné a difuzní odpor povrchové vrstvy se zvýší jen nepatrně (materiál může „dýchat“), nezadržuje v ošetřeném materiálu vlhkost. Proces by měl být prováděn maximálně ve dvou cyklech (nebo podle nasákavosti a stavu kamene). Přípravky by měly být hydrofilní (bez hydrofobizačního účinku). Přednost bude dána přípravkům, se kterými je restaurátor zvyklý pracovat, pokud to ovšem bude osvědčený materiál, který byl úspěšně použit na území Pražského hradu nebo prošel testováním ÚTAM AV ČR dle zadání Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky (Porosil Z, RZ; Funcosil; Imesta; Wacker).

Spáry, malty a injektáž

Z výplní spár bude zvětralá a nesoudržná malta opatrně odstraněna do hloubky max. 20 mm tak, aby nebyla porušena hrana kvádrů nebo profilu. Potom budou spáry vymyty vodou (stříčkou apod.), aby byl odstraněn všechen jemný prach a případné nečistoty.

Při spárování bude bezpodmínečně dbáno, aby spáry a přiléhající kámen byly předem dostatečně navlhčeny. Nedostačuje pouze navlhčit stříčkou (rozprašovačem), voda se musí dostatečně nasát do materiálu. Spáry musí být pečlivě utaženy a velmi se osvědčilo jejich utemování dřevem (za předpokladu, že bylo jádro pečlivě nanášeno a utaženo kovovou špachtlí). Povrch spáry bude zároveň s hranou kvádrů, případně by měl kopírovat nerovnosti plochy. Pro delší životnost je zásadně důležitá další péče o čerstvě provedené spáry. Hotové spáry je třeba několikrát denně vlhčit (pouze stříčkou, nikoliv hadicí - samozřejmě tak, aby se nevyplavovalo pojivo či plnivo), zejména v horkých dnech. Vlhčení je třeba opakovat do vyzrání malty (podle klimatických podmínek).

Malta používaná pro spárování a ložné plochy při přesazování či vložkách bude vápenná. Preferovány jsou materiály míchané na stavbě z kvalitního hydraulického pojiva (např. Vápenka Mokrá, Otterbain Calcidur NHL2, Bayosan HR 811 aj.) – nejlépe předem našlehanou kaší z vápenného hydrátu (hydroxid vápenatý Ca(OH)_2). Ideální je uleželé kašové vápno dobré kvality a stáří (např. prodej uleželého vápna Velké Bílovice) a další osvědčená a vyzkoušená pojiva (např. ověřená vápna naložená v jamách či sudech atd.). Vhodné jsou i kombinace vzdušných a hydraulických vápen, které jsou na trhu celkem dostupné. Použití hydraulických příměsí je povoleno, ale příměs musí tvořit 1 až max. 8% (z celku) a to v případě jednodruhového základního pojiva (např. Mokrá jako hlavní pojivo + 4 - 5% bílého cementu). Šedý portlandský cement je zcela vyloučen (především z důvodu nevhodné barevnosti základu

malty před samotným probarvováním, ale také z důvodu, že některé pískovce s ním negativně reagují a degradují v kontaktních plochách). V případě potřeby (specifického požadavku) lze použít i tzv. římské vápno (někdy označované jako románský cement) a to jako samostatné pojivo. Používat lze samozřejmě i další typy přírodního hydraulického vápna (NHL). Protože jde o zásahy v interiéru, je požadavek na vyšší pevnost malt minimální. Od toho se bude odvíjet i konečné složení tmelů. Všechny složky v případě pochyb budou konzultovány s vybraným technologem a případně i s chemikem, kteří vyloučí možné pochybení a pomohou s optimalizací směsi. Pro injektáže případně odloučených ploch či trhlin bude použit vhodný materiál na vápenné bázi s odpovídajícím plnivem (mramorová moučka, opukový prach, čistý křemičitý prach a případně siloxan pro zvýšení zatékavosti). Lze ovšem použít i osvědčené výrobky (např. VAPO injekt).

Pro eliminaci technologické nekázně při mísení je povoleno použití záměsové vody s příměsí maximálně 3% akrylátové složky (např. Sokrat, akrylát v takovém poměru funguje jen jako smáčedlo a umožňuje lepší zpracování tmelu). Maltu bude připravovat zodpovědný pracovník pod dozorem restaurátora; je třeba zaručit stejnorodost materiálu – nejlepší je, když maltu za suchého stavu připravuje pouze jeden pracovník, stejně tak bude připravována záměsová voda. Akrylát na stavbě jiným způsobem používán nebude. Zcela vyloučeno je natírání spáry i jen záměsovou vodou před spárováním, je určena pouze do malty (jako smáčedlo usnadňující promísení složek). Pracovníci budou dbát na pečlivé promíchání pojiva a plniva před použitím (čím déle, tím lépe). Rozdělané množství malty bude důsledně zpracováno najednou, protože z technologického hlediska není přijatelné, aby zavadlá malta byla znovu rozmíchávána. Malty budou s dostatečným předstihem vyvzorkovány a předloženy ke schválení zástupcům Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Mimo jiné bude i doloženo, kdy a kde byly navržené maltové směsi použity.

Zrnitost plniva směsi se bude řídit velikostí spáry a také tím, zda se jedná o jádro či svrchní (kontaktní) vrstvu. V zásadě zrnitost písků či kameniva bude dosahovat až cca. 50% velikosti spáry (modelově to znamená: pokud je šířka spáry 12mm, největší složkou písku či kameniva bude zrno o maximální velikosti 6mm, u jádra může být složka zrnitosti až 12mm i více – dle fyzikálních možností) nebo je třeba provést s technologickou důsledností více vrstev s dodržáním technologické pauzy. Velmi důležité je, aby zrnitost použitého písku byla stejnoměrná od nejmenší frakce po největší (každá složka zrnitosti je rovnoměrně zastoupena, včetně prachových součástí). Pokud písek obsahuje jílové součásti, je třeba laboratorně doložit, že jsou stabilní (nebobtnají, nejsou hygroskopické a případně mají pozitivní hydraulické vlastnosti). Je možno plnivo míchat i uměle či doplňovat plnivo přírodní, které vyhovuje podmínkám. Také je třeba, aby v plnivu byla stejně zastoupena složka ostrá a oblá (oblázky i drcené ostré prvky), často tyto parametry splňují říční písky. Pokud tomu tak není, je třeba mísit písky kopané s říčními (obsah jílových částí ve směsi nesmí nepřesahovat 5%), ale za výše uvedených podmínek. Je třeba doložit ložisko písků (např. Sázavské písky, Borek - náplavka Lahovice, Střeleč).

Malty budou podle potřeby probarvovány vhodnými pigmenty – to platí i pro tmely a štuky. Není vhodné provádět patinaci spár pouze povrchově, již samotná malta by měla mít vhodný odstín (ne třeba ještě výsledný, ale dle zkušenosti aspoň střední probarvení), který vytvoří vhodný základ pro správnou barevnost spáry. Spáry by měly spolu s kamenem z hlediska barevnosti tvořit celek, který nebude rastrován výrazně světlejšími liniemi. Vhodné pigmenty je třeba rozetřít ve vodě aspoň den před použitím. Barevnost malty kde jsou použity takto připravené pigmenty, bývá stabilnější a lépe vydrží. Barevnost spárovací malty se pochopitelně musí přizpůsobit spárované partii zdíva s ohledem na barevnost dotčené plochy.

Povrchové úpravy omítkových ploch (klineb)

Po očištění a vyspravení povrchů podle podmínek uvedených výše bude povrch omítkových ploch barevně sjednocen. I pro omítkové plochy považujeme za vhodné kombinovat postupy suchého i mokrého čištění – podle typu omítkové plochy. Pro čištění a dočišťování historických omítek bude také použito těsta, případně se sodou či „wish up“ a „wall master“ houby. Předpokládáme provedení finální úpravy ve vícevrstvých lazurách vápenným mlékem, které nejlépe umožňuje kvalitní zcelení povrchů. Barevnost bude v zásadě vycházet ze shledaných skutečností. Na závěr, pokud by bylo třeba, je možné povrch malby opatřit fixačním nástřikem hydroxypropylcelulozy 1%, případně Primalu vhodné koncentrace.

Restaurování kovářských a zámečnických prací

Předpokládáme, že pokud budou odstraňovány nátěry, nebude v žádném případě používáno odstraňovačů na kyselé či zásadité bázi. Soudobé nátěry či korozí lze odstranit buď mechanicky, nebo také opatrným opálením. K odstranění nátěrů lze využít prostředky na bázi rozpouštědel, jež se při pracích v areálu Pražského hradu dobře osvědčily (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, P07, P 08, Barvy Laky P 8512 případně 8513, a další, např. na bázi dichlormethanu). Pokud budou základní nátěry na suříkové bázi, je možno je ponechat a po odmaštění doplnit nový základní nátěr také suříkem. Korozní produkty budou pasivovány, např. prostředky na tanátové bázi. Detailní postup bude určen během provádění. I pokud bude fragmentárně nalezen jako základní nátěr suřík, předpokládáme kompletní obnovu základu za 100% (tzn. stávající suřík, může být ponechán a bude přetřen minimálně jedním celistvým nátěrem). Pokud nebude nalezen, tak základní nátěry budou provedeny minimálně ve dvou vrstvách.

Jako základní nátěr bude tedy použit suřík rozmíchaný ve fermeži. Oxid olovnato-olovičitý (Pb_3O_4) přesněji tetraoxid diolovnatolovičitý, nebo orthoolovičitan olovnatý (triviálními názvy suřík nebo minium) je těžká, sytě oranžovočervená až ohnivě červená krystalická nebo amorfní látka. Jako plnivo olejové – fermežové barvy představuje i v současnosti nejlepší antikorozi ochranu (a to jak chemicky tak po fyzikální stránce).

Svrchní nátěr se potom provede grafitem rozmíchaným dle standardní technologie ve fermeži (bez sušidel). Každý typ nátěru (základní i svrchní) bude proveden minimálně ve dvou vrstvách. Je třeba dbát na dodržování technologických pauz; nepovažujeme za vhodné, aby byla prováděna mezivrstva (např. syntetický nátěr s příměsí grafitu) nebo přimíchávána sušidla (nedoporučujeme příměs kobaltového prášku) - dochází ke ztrátě pružnosti nátěru (ušetří se max. 2-3 dny vysychání).

Postup míchání barvy (jak suříkové, tak grafitové) je následující: nejprve se nasype trochu suříku či grafitu do míchací nádoby a zalije trochou fermeže, tuto hmotu (hustá kaše) je potom třeba roztírat (nikoliv jen zamíchat). Postupně se pak dolévá fermež a přisypává pigment (suřík pro základ anebo grafit pro svrchní nátěr). Směs se stále pečlivě promíchává. Po finálním namíchání by hustota měla zhruba odpovídat konzistenci hustší smetany (u grafitu záleží na velikosti zrna). Na den či dva je dobré směs odstavit, občas promíchat a případně přiredit fermeží nebo naopak dosypat odpovídající plnivo. Vhodnou hustotu je třeba vyzkoušet zkušebním nátěrem (sleduje se míra krytí a roztíratelnosti). Při samotné aplikaci - natírání - je třeba připravenou fermežovou barvu neustále průběžně míchat. Použité plnivo (suřík/grafit) na rozdíl od obvyklých hobby barev má tendenci rychle sedat na dno. Pro grafitový nátěr je vhodné

volit co nejemnější grafit (černý či šedý), s barvou je potom snadnější práce a lépe kryje. Poslední svrchní nátěr se po polymeraci pečlivě rozleští kartáčem. Na závěr po úplném vyžrání bude povrch převoskován a opět rozleštěn kartáčem. Pokud by poslední fermežový nátěr nedostatečně vyžrál, může vosk (včelí, KRBN atd.), zpravidla rozdělaný v technickém benzínu, opět nastartovat polymeraci (nátěr změkne a táhne se). Bude-li to situace vyžadovat, lze ve zvláštním případě užít moderního antikoroziho prostředku pro injektáž (např. Ferokon a jiné).

U prací zhotovených podle návrhů Kamila Hilberta nepředpokládáme demontáž – s výjimkou pancéřových dveří. Jsou provedeny poměrně masivně, pravděpodobně korozí došlo k posunutí rámu a bude třeba upravit jejich fungování.

Vyčistit a konzervovat bude třeba kovové součásti kachlových kamen a vyrobit nový systém větrání v luxferprismatickém okně. Nynější způsob větrání je nevyhovující. Součásti nového větrání budou i mřížky proti hmyzu.

Restaurování malovaných erbů v Kapitulní knihovně

Na východní stěně, v jižním klenebním poli, jsou umístěny malované erby arcibiskupa Zbyňka Berky (z Dubé a Lipé) a znak Metropolitní kapituly z roku 1593 doplněné vejcovcem, palmetami, nápisovými kartušemi a dalšími fragmenty členění malířské výzdoby. Naposledy byly restaurovány v roce 1924 bratry ak. mal. Maxmiliánem Boháčem a ak. soch. Josefem Boháčem. Následující úprava Kapitulní síně Kamilem Hilbertem na knihovnu neumožňovala revizi a ani další případně restaurování, neboť vestavba knihovnických skříní zamezila přístupu k malbám. Stav maleb není tedy nyní přesně znám, ale po vizuálním ohledání nelze konstatovat nějaká zásadní poškození. Restaurátor zpracuje po ohledání standardní restaurátorský záměr.

Základní standard postupu při restaurování:

1. Fotodokumentace před a v průběhu restaurování (nejlépe signifikantních partií)
2. Optický průzkum, zkoušky čištění
3. Mechanické snímání druhotných přemaleb
4. Injektáž uvolněných omítkových vrstev
5. Zpevnění degradovaných omítkových vrstev
6. Snímání povrchových nečistot
7. Úprava nebo odstranění nevhodných tmelů, přemaleb a retuší
8. Povrchová fixáž barevné vrstvy
9. Tmelení defektů v podkladové a barevné vrstvě
10. Barevná retuš
11. Závěrečná povrchová fixáž

Restaurování kachlových kamen

Elektrická kachlová kamna, která dodaly Elektrické podniky hl. města Prahy v roce 1926, nejsou v havarijním stavu. S ohledem na využívání prostoru jako skladiště jsou lokálně poškozeny povrchy kachlů, které je třeba vyčistit, opravit a konzervovat. Předpokládáme, že restaurátor navrhne způsob opravy, doplnění glazury atd.

Kamna jsou v provozu a patrně v relativně nedávné době byla revidována či vyměněna topná tělesa. Vzhledem ke změně způsobu provozování, bude třeba přijmout opatření k jejich provozu. Tí

m je míněno ovládání spouštění či řízení termostatem (nyní umístěném pod spínačem světla). Součástí jsou též zámečnické prvky, dvířka, klapky, které bude třeba opravit a vyčistit.

Vzhledem ke skutečnosti, že kamna znemožňovala odstěhování barokních skříní, bylo je třeba demontovat v předstihu. Nyní by měla být deponována u restaurátora. Pokud nebudou přímou součástí tohoto záměru, je potom třeba zabezpečit koordinaci probíhajících prací a stavby kachlových kamen. Nevylučujeme jejich posunutí v mezích umístění stávajícího přívodu elektřiny.

Čištění luxfer a vitráže

Revizi a čištění vitráží a luxferprismatů provede tým restaurátora vitráží. Bude třeba prověřit tmely a případně provést lokální opravy. Klasická vitráž vyplňuje horní kružbu, luxfery partii mezi profilovanými pruty. V luxferách jsou osazeny větrací klapky, které je třeba opravit a případně nahradit. Bylo by žádoucí, aby umožňovaly větrání prostoru Kapitulní knihovny.

Elektroinstalace

V potřebném rozsahu je třeba provést revizi a případnou výměnu elektroinstalací, zvláště v prostoru Kapitulní knihovny. Stávající trasy bude třeba zachovat, pokud bude potvrzena jejich potřeba (částečně jsou vedeny po povrchu v kolorovaných trubkách). V knihovně předpokládáme zachování stávajících osvětlovacích těles (katedrální osvětlení z r. 1983 tzv. „salámy“), patrně pouze s náhradou zdrojů. Zvážit bude třeba ovládání větracích klapek. Bez náhrady bude zrušen větrák v tympanonu vstupního portálu. Otvor za erbem Metropolitní kapituly bude třeba uzavřít vhodným způsobem.

Závěrečná ustanovení

Pro další pokračování systematických dokumentačních prací je třeba provést zaměření, které dosud schází (případně nezávisle na vlastní opravě). Zaměření bude provedeno v dostatečné a obvyklé podrobnosti (2D, reálný spároveň, kvádry jako samostatné objekty), digitálně (dwg. a dgn.) a především v takovém termínu, aby se s ním dalo ještě během zásahu pracovat. Technologie zaměření musí odpovídat všem standardům plánové dokumentace, který je v současnosti používán pro dokumentaci katedrály. **Je třeba pamatovat, že základní zaměření musí být provedeno před stavbou lešení.**

Restaurátoři provedou standardní fotodokumentaci stavu před opravou, v průběhu opravy a po opravě. Fotografie ve zprávě budou dobře popsány a lokalizovány. Odevzdány budou SPH všechny snímky na DVD – tyto není třeba popisovat či lokalizovat. Pro hlavní restaurátorskou zprávu budou vybrána reprezentativní místa v rozsahu etapy (např. 20 snímků lokalizovaných i v plánové dokumentaci), která budou dokumentována před zahájením prací, v průběhu prací např. po dočištění či po spárování a na závěr prací. Důležité je zachovat fotografický záběr partie (tzn. dokumentovat totéž místo ze stejného úhlu) a zdokumentovat na něm průběh postupu prací. Technologické detaily by měly být součástí. Lešení umožní i pořízení profesionální fotodokumentace architektonických a sochařských detailů pro fototéku Pražského hradu. Zhotovitel je povinen umožnit fotografovi určenému Správou Pražského hradu přístup na lešení a po nejnutnější dobu jej neomezovat v práci.

Pro účely dokumentace budou pořízeny formy a sádrové odlitky vybraných detailů (prvky sochařské nebo architektonické výzdoby nebo jejich části, ploch s výrazným dobře dochovaným kamenickým opracováním, vytesané nápisy apod.). Odlity budou vybrané kamenické značky.

Práce budou probíhat pod dohledem pracovníků Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, kteří budou s dostatečným předstihem informováni o veškerých změnách v postupu opravy. Všechny materiály a technologické postupy musí být odpovědnými zástupci schváleny (aspoň zápisem do stavebního deníku). Detaily postupu a technologií budou upřesňovány na místě, stejně jako používané materiály. Dodavatel bude počáteční stav i průběh prací dokumentovat a na závěr odevzdá podrobnou restaurátorskou zprávu doplněnou fotografickou dokumentací.

Odůvodnění:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 2647/2019 o rozhodnutí k záměru opravy a údržby interiéru katedrály sv. Víta v rozsahu Kapitulní knihovny a klenebních polí chórového ochozu před kaplí sv. Anny, arcibiskupskou (Pernštejnskou) a sv. Jana Křtitele. Součástí je také čištění soklových partií pilířů a kružbového zábradlí Thunovské kaple.

Kancelář prezidenta republiky při posouzení žádosti a stanovení požadavků uvedených ve výroku tohoto stanoviska vycházela ze systematického sledování stavu katedrály sv. Víta. Zástupci Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky a správy objektu ze Správy Pražského hradu navrhli partie interiéru, které vyžadují údržbu. Vzhledem ke spolupráci se zástupci Metropolitní kapituly je postupně kultivováno zázemí katedrály a nyní díky vyklizení Kapitulní knihovny bude možno provést její restaurátorskou údržbu po 93 letech. Dále stanovisko zohledňuje mnohaleté zkušenosti s restaurováním jednotlivých partií chrámu a jednoznačnou potřebu pravidelné údržby.

Základní materiálové a technologické podmínky určené tímto rozhodnutím vychází ze standardních a tradičních technologických požadavků památkové péče obvyklé pro realizaci restaurování architektury významného historického objektu, na které je v chráněném areálu Pražského hradu třeba klást zvláštní důraz. Ze stejných důvodů je třeba trvat na tom, že samotnou realizaci stavby mohou provádět pouze dostatečně zkušení restaurátoři a řemeslníci s odbornou praxí v rámci oboru památkové stavební obnovy historických objektů - katedrál. Požadavky na realizaci restaurování architektury na katedrále sv. Víta, vyžadují významně vyšší odborný standard než obvyklá památková obnova.

Toto rozhodnutí je závazným stanoviskem ve smyslu § 14 odst. 1 a 3 zákona č. 20/1987 Sb., neboť podle § 44a odst. 3 téhož zákona závazné stanovisko ve věci, o které není příslušný rozhodovat stavební úřad, je samostatným rozhodnutím ve správním řízení.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 80 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, odvolat do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí podáním učiněným ke Kanceláři prezidenta republiky.

Vyřizuje:

Telefon:

ředitel
Odbor památkové péče
Kancelář prezidenta republiky